

שכבת גיל ד'–ו'	משך 3–4 מפגשים	מבנה בחירה מתוך מאגר פעילויות
-------------------	-------------------	----------------------------------

רציונל

היחידה מציעה להתבונן ביצירות אמנות שנוצרו מתוך מצבי משבר, אובדן ושינוי, ולבחון כיצד אמנות יכולה להפוך למרחב של תיקון, חיבור, צמיחה ותקווה. בגיל היסודי אין הכוונה לעבד את אירועי 7 באוקטובר באופן ישיר או טיפולי, אלא לאפשר לתלמידים לפגוש רעיונות של שבר ותיקון, שייכות, עזרה הדדית, המשכיות ותקווה דרך חומר, דימוי, מטאפורה ופעולה אמנותית.

היחידה בנויה כמאגר גמיש: המורה יכולה לבחור 3–4 פעילויות מתוך ההצעות בהתאם לגיל, לאופי הכיתה ולזמן העומד לרשותה. היצירות משמשות נקודות מוצא לתהליך יצירה ולא כנושא ללמידה תיאורטית ממושכת.

חיבור למיומנויות רגשיות חברתיות - SEL

- מודעות עצמית – זיהוי כוחות, צרכים, מקורות של נחמה ומשמעות באמצעות יצירה.
- ניהול עצמי – עבודה בשלבים, התנסות בתיקון, שינוי והתמדה בתוך תהליך יצירה.
- מודעות חברתית – התבוננות בנקודת המבט של האחר ופיתוח אמפתיה.
- מיומנויות בין-אישיות – שיתוף פעולה, הקשבה, נתינה וקבלת עזרה.
- קבלת החלטות אחראית – בחירה בחומרים, בדימויים ובדרך שבה רוצים להשתתף ולשתף.

עקרונות מוגנות

- אין צורך להשתמש בדימויים גרפיים או בתיעוד ישיר של אירועי 7 באוקטובר.
- אין לחייב תלמידים לשתף חוויה אישית; תמיד ניתן לעבוד דרך דמות, סמל, חפץ או סיפור דמיוני.
- הדגש הוא על תהליך אמנותי, בחירה ומסוגלות – לא על מידת החשיפה הרגשית.
- מומלץ לסיים כל פעילות בשאלה קצרה של רפלקציה אמנותית ולא בסבב רגשי מחייב.

מסלול קצר מומלץ 3 – מפגשים

- מפגש 1: תיקון גלוי – לי מינגווי, פרויקט התיקון.
- מפגש 2: צמיחה והמשכיות – ניבי להבי, ערוגת בארי "או ז'אנה קדירובה", הפליטים.
- מפגש 3: יצירה משותפת – איליה ואמיליה קבקוב, ספינת הסובלנות.

1. תיקון שנשאר גלוי

היצירה

לי מינגווי, פרויקט התיקון, החל מ-2009

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: המבקרים מביאים פריט טקסטיל פגום, והאמן מתקן אותו בחוט צבעוני שאינו מסתיר את הקרע אלא מדגיש את פעולת התיקון. התיקון נעשה גם למפגש ולשיחה בין אנשים.

מה עושים בכיתה? נותנים לכל תלמיד/ה פיסת נייר עבה, בד או דימוי מודפס שנקרע מראש. במקום להחזיר אותו, כמו שהיה, "מתקנים את הקרע באופן בולט בעזרת חוט, סרטים, סיכות נייר, טושים או קולאז'. בסיום נותנים ליצירה שם שמתחיל במילים: „אחרי התיקון...”.

SEL: התמודדות עם קושי, גמישות, התמדה וקבלה של האפשרות שתיקון אינו מוחק את מה שקרה אלא יוצר משהו חדש.

2. מכתב חזותי של תודה, סליחה או משאלה

היצירה

לי מינגווי, פרויקט כתיבת המכתבים 1998,

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: מינגווי יצר תאים שבהם המבקרים מוזמנים לכתוב מכתב של הכרת תודה, סליחה או מחשבה שלא נאמרה. הבחירה אם להשאיר את המכתב פתוח או סגור היא חלק מהיצירה.

מה עושים בכיתה? יוצרים „מכתב אמנותי” שאינו חייב להישלח: מעטפה, גלויה מתקפלת או דף קטן המשלב צבע, דימוי ומילים בודדות. אפשר לכתוב לאדם, למקום, לחפץ או אפילו לעתיד. התלמיד/ה בוחר/ת אם התוכן גלוי או נשאר סגור.

SEL: מודעות עצמית, הכרת תודה, בחירה וגבולות אישיים; כיבוד פרטיות והבנה שלא כל ביטוי חייב להיות משותף לאחרים.

3 . חומר משתנה – מאבן ללחם

היצירה

ז'אנה קדירובה, פליאניציה 2022 ,

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: קדירובה אספה אבנים חלקות מנהר וחתכה אותן כך שייראו ככיכרות לחם. חומר קשה וכבד הופך לדימוי של מזון, בית, זהות וחוסן.

מה עושים בכיתה? כל תלמיד/ה בוחר/ת חומר פשוט –אבן, קרטון, חימר קל או נייר מקומט – והופך/ת אותו באמצעות צבע, צורה או חיבור לחפץ שמסמל כוח , הזנה או נחמה. לא מחקים את פעולת החיתוך באבן ; עוסקים ברעיון של שינוי משמעות באמצעות אמנות.

SEL: חשיבה גמישה, זיהוי משאבים וכוחות, יכולת לראות אפשרות חדשה בתוך חומר או מצב קיים.

4 . מה עוזר לצמח להמשיך לצמוח?

היצירה

ניבי להבי,, ערוגת בארי 2024 ,”

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: במיצב נאספו צמחים שנותרו ליד בתים שנפגעו בקיבוץ בארי. הצמחים מחזיקים יחד זיכרון של בית ושל משפחה עם המשך החיים והצמיחה.

מה עושים בכיתה? מתבוננים בצמח אמיתי או בתצלום שלו ויוצרים, דיוקן של צמח :”ציור, קולאז' או עציץ מנייר. סביבו מוסיפים באופן חזותי את הדברים שהוא צריך כדי לגדול – אור, מים, אדמה, מרחב , טיפול. אפשר להרחיב בשאלה: אילו תנאים עוזרים גם לקבוצה או לקהילה לצמוח?

SEL: זיהוי מקורות תמיכה, אמפתיה, שייכות והבנה שצמיחה נעזרת בסביבה ובקשרים ולא רק בכוח אישי.

5. בית של תקווה

היצירה

מונטיין בונמה, בית התקווה 1996, עד 1997

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: בונמה יצר מיצב דמוי מרחב מקודש מאלפי חרוזים וחומרים צמחיים וריחניים, מתוך ניסיון ליצור מקום של הגנה, מדיטציה וריפוי.

מה עושים בכיתה? בונים בקבוצות, מרחב קטן של תקווה "בתוך קופסה, מסגרת קרטון או פינה בכיתה. התלמידים בוחרים צבעים, טקסטורות, סימנים וחפצים שמייצרים תחושה של שקט, הגנה או קבלה. אפשר להשתמש בחומרים מן הטבע; שימוש בריחות הוא אופציונלי ובהתאם לרגישויות.

SEL: ויסות עצמי, מודעות למה שמסייע להרגיש בטוח, בחירה, הקשבה לצרכים שונים ועיצוב סביבה תומכת.

6. המפרש המשותף שלנו

היצירה

איליה ואמיליה קבקוב, ספינת הסובלנות, החל מ-2005

לצפייה ביצירה / מקור

הרעיון ביצירה: "ספינת הסובלנות" היא פרויקט בינלאומי שבו ילדים יוצרים ציורים על פיסות בד, המחוברות יחד למפרש גדול. היצירה נוצרת מתוך שיחה על סובלנות, שייכות וחיים משותפים.

מה עושים בכיתה? כל תלמיד/ה יוצר/ת ריבוע בד או נייר ובו דימוי של דבר שהיה רוצה שיהיה יותר בכיתה או בעולם: הקשבה, חברות, עזרה, משחק, ביטחון, שקט, טבע ועוד. מחברים את כל הריבועים למפרש כיתתי אחד ותולים אותו במרחב.

SEL: שייכות, מודעות חברתית, מטרה משותפת, עבודה כחלק מקבוצה והכרה בכך שקולות שונים יכולים ליצור יצירה אחת.

אפשרות נוספת – צמח כעדות וכמטאפורה

ז'אנה קדירובה – Refugees, 2023, האמנית הצילה צמחים ממבני ציבור שנפגעו באוקראינה והציגה אותם כ"פליטים" שעוברים תהליך של הישרדות וצמיחה מחדש. אפשר להשתמש ביצירה להשוואה עם, "ערוגת בארי" ולשאול כיצד אותו דימוי – צמח – יכול לספר סיפור על עקירה, בית, טיפול והמשך. **לצפייה בפרויקט באתר האמנית**

- איזו בחירה אמנותית הייתה לי חשובה היום?
- מה השתנה בעבודה שלי תוך כדי התהליך?
- איזה חומר או דימוי עזר לי לבטא את הרעיון?
- מה גיליתי מתוך עבודה של תלמיד/ה אחר/ת?
- אם הייתי ממשיך/ה את העבודה – מה הייתי מוסיף/ה או משנה?